

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Marii Mercatoris S. Augustino Æqualis Opera Quaecumque Extant

[Complectens Ea Quæ Ad Hæresim Nestorianam Spectant]

Marius <Mercator>

Parisiis, 1673

Collectio Prima Excerptorum Ex Libro Nestorii, oblata Patribus Ephesinae
synodi a Petro primicerio notariorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14215

EXCERPTA

EX VARIIS NESTORII TRACTATIBUS.

Tres excerptorum collectiones.

2. p. conc. Eph. a. 1.

Tom. 6. oper. Cyrilli editio Græco-Lat.

Flora singule capita continent.

Cuncta capita excerpta ex codice, cujus meminit Mercator.

Atque etiam Cyrillus.

Lib. 1. contrad. in pref.

PRÆRES sunt collectiones excerptorum ex tractatibus Nestorii. Prima & celebrior, etsi non plenior, ea est, quam Patribus in concilio Ephesino Petrus notariorum primicerius obtulit. Altera reperitur apud Cyrillum in opere, quod aliquando *tractatus* dicitur, aliquando contraditio adversus Nestorium. Tertiam Ephesi a Cyrillo factam Marius Mercator Latinitate donavit, quam nunc primum edimus. Prima, quam Ephesinam vocare possumus, complectitur viginti capita; secunda, quæ Cyrilliana, quadraginta tria; tertia, quam dehorationem Liberatus nominat, viginti duo: quanquam eadem capita diversis in collectionibus reperiantur. Omnes porro collectiones Cyrillum habere auctorem, duas extremas Mercatorem interpretem, mox planum fiet.

Excerpta fuerunt cuncta, ut innuit Mercator, ex codice confecto ex multis quaternionibus, arte quadam dispositis, quibus tamen singulis singuli tractatus non videntur contenti, ut aperte demonstratur in notis.

Codex ille, cujus mentionem facit Marius, diversus certe non erat a libro, cujus meminit Cyrillus, cum ait: *In librum quemdam a quodam compositum incidi, in quo multi erant congesti sermones per elementa & velut ordine dispositi, nullaque ratio ei decerat, quominus retineri posset. At si a scriptore ejusmodi aliquid dictum esset, quod oblivioni traditum evanesceret, forsitan vixque stanssem, & mihi silendum esse, & ceteris consulendum, ut idem facerent, ne multis aliis posterisque nostris nota essent tam absurde tamque imprudenter dicta. Sed quia blasphemiarum turba*

in eo libro congesta est, & multum adversus dogmata veritatis declamatum & oblatratum, quomodo non necessarium fuit propemodum, ut accingeremur, & pro salute lectorum curarem, ne ullum ex ea re damnum paterentur? Eadem enim fragmenta, & in libro, & in codice leguntur.

Imo non nemini videri potest, ne diversus quidem esse codex a libro de Incarnatione, quem Gennadius tradit a Nestorio scriptum pro sua hæresi sexaginta duobus sacre scripturæ testimoniis refertum. Postquam Ecclesia Constantino-politana pontificatum donatus est, apertum se hostem Ecclesie, quem celaverat, ostendens, librum scripsit, quasi de incarnatione Domini, sexaginta & duobus divina scriptura testimoniis pravo sensu suo constructum, in quo quidquid asseveraverit, in catalogo hæreticorum demonstratur.

Tres illas collectiones contulimus non sine aliquo labore, indicavimusque in quo sibi consonarent, & in quo dissentirent: nec enim id scire minimi est ad negotium hæresis Nestorianæ momenti, ideoque omnes simul edendas putavimus, partim quia priores duæ sunt apud Marium Mercatorem, cujus opera edimus; partim quia tertia suppeditat ipsamet Græca Nestorii verba fragmentorum multorum, quæ apud Mercatorem habentur Latine tantum.

Quartam addidimus ex variis cum Cyrilli, tum aliorum scriptorum libris, ut vno prospectu quisque valeat hæretici sensu intueri, indeque judicare quam immerito aliqui olim, atque etiamnum quidam ausi sint dicere, verbo potius quam re ipsa lapsum esse Nestorium, ideoque propter perveraciam magis quam hæresim, damnationis sententiam tulisse.

Imo & Gennadius.

Lib. de script. eccl. cap.

* forte quinquaginta. Vnde de differt. 3. de libris, &c.

Quid in singulis collectionibus præstitum.

Quarta recens tribus antiquis addita.

COLLECTIO PRIMA EXCERPTORUM EX LIBRO NESTORII,

oblata Patribus Ephesinæ synodi a Petro primicerio notariorum.

Intreprete, ut credi potest, Mario Mercatore.

Quo tempore facta.

2. part. conc. Eph. cap. 14.

PRÆNOTATUR hæc collectio aliis duobus propter temporis ordinem, quo reliquas præcedit: cum enim ipsius mentio fiat in literis, quas Cyrillus dedit in causa Nestorii ad sanctum Celestinum, ubi sic habetur. *Quo sanctitas tua, tam quæ ille dicit & sapit, quam quæ beatis & magni Patres nostri tradiderunt, clare perspicias, nisi tomos capitulum sententias continentes; cumque datæ sint literæ ann. 430. sub initium veris: necesse est collectionem factam esse sub initio ann. 430. & quidem, ut opinor, in synodo Alexandrinæ Ecclesie ante Quadragesimam coacta, vnde missa est secunda ad Nesto-*

rium monitoria epistola; quamquam aliquid scrupuli remanere potest, sed in præfatione tertiæ tollitur.

Interpres credi potest Marius Mercator, primum, quia reperiuntur hæc excerpta in eodem cum aliis operibus codice; deinde, quia non diversa est ac eorum Latinitas, quæ se Marius verbum ad verbum vertisse de Græco in Latinum sermonem testatur in præfatione ad sermones Nestorii. Adde quod antiquissima est versio. Duo tamen huic opinioni pugnant. Alterum quod in operibus, indubitatum habentibus interpretem Mercatorem, alia sit, quam in

A quo Latine reddita.

Epist. Cyrilli ad Iulianum Celestinum.

isto, eorumdem Nestorii sententiarum versio. Altera n, quod Cyrillus Alexandria easdem sententias Latinitate donatas Celestino scribat, quas quoque, quantum quidem per alios fieri potuit, qui Alexandria sunt, Latine reddi curavit. Verum accidit non raro, ut aliis temporibus idem auctor easdem sermonis alicujus aliis verbis exprimat: deinde certum est, aut saltem longe probabilissimum, versionem, quae extat,

Ex allione 1. cont. eph. pag. 5 o. edit. Labreana.

Petrus presbyter Alexandria, & notariorum primicerius, dixit: Habemus praemanibus reverendissimi Nestorii blasphemiarum commentarios, e quorum uno capita selegimus, quae si sanctae huic synodo placet, praelegemus.

Flavianus Philippensium Episcopus dixit: Legantur, & in acta referantur. Similiter caeteri Episcopi dixerunt: Omnes eadem dicimus.

Ex libro ipsius Nestorii, ex quaternione XVI. in dogmate.

Quoties igitur sancta scriptura dictura est, vel generationem Christi ex beata Virgine, vel mortem, nusquam Deum dicit, sed aut CHRISTUM, aut JESUM, aut Dominum: quoniam haec tria naturas indicant duas, modo hanc, modo illam, modo utramque; est autem tale quod dico. Quoties nobis generationem ex Virgine Scriptura commemorat, quid dicit: Misit Deus filium suum? Non dicit: Misit Deus Verbum; sed videtur eo nomine quod naturas indicat duas. Quia enim filius homo est & Deus, dicit: Misit Deus filium suum factum ex muliere; ut si audieris factum ex muliere, pudeat etiam nomen positum quod naturas indicat duas, ut generatione quidem ex beata Virgine filium voces: filium enim peperit Dei etiam Virgo virginis. Quoniam vere filius Dei duplex est in naturis, non peperit quidem filium Dei, sed peperit hominem, qui est filius propter conjunctum filium.

Gal. 4. v. 4.

Ex quaternione ejusdem XXI.

Vide quid accidat, haeretice. Non invideo

ex actis Graecis Concilii Ephesini elaboratam fuisse atque adeo ab Alexandrina differre.

Vilius est Graecus textus opponendus Latinae versioni, ut ipsa tanto fidelior appareret, quanto sincerior atque simplicior. Vilius quoque, ad marginem annotandum, quo ex opere Nestorii accepta sint accepta, quibus aliis in locis adhibita.

ΠΕΤΡΟΣ πρεσβύτερος Ἀλεξανδρείας, καὶ πριμικηρέος νοταρίων εἶπεν· Ἐχοῦμεν ἐν ταῖς χεῖρας ἐν βιβλία τῆς βλασφημιῶν τῶν διδασκάλων Νεστορίου, ἀφ' ὧν ἐνός βιβλίου ἐξελέξαμεν κεφάλαια ἄλλα, εἰ παρῆσται τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ, ἀναγνωσθήσονται.

Φλαβιανὸς ἐπίσκοπος Φιλίππων εἶπεν· Ἀναγνωσθήσονται, καὶ ἐμπερεύσονται τῇ πίστει τῶν χριστιανῶν πεπερασμένων. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ ἐπίσκοποι εἶπεν· Πάντες τὰ αὐτὰ λέγομεν.

Ἐκ τῶν βιβλίων τῶν Νεστορίου, τετραδίου ιζ'. εἰς δίδυμοι. Καὶ ἀνεγνώσθη οὕτως.

Ὅταν οὖν ἡ ἁγία γραφή μὴν λέγῃ ἢ ἄνθρωπον τῷ Χριστῷ πάλιν ἐκ Μαρίας τῆς πρῆνης, ἢ θάλασσαν, οὐδαμῶς φαίνεται ἡ ψήφισα ὁ Θεός, ἀλλ' ἢ Χριστός, ἢ υἱός, ἢ κρέτος. ὅτι τὸ ἅγιον πνεῦμα εἶπεν τῷ δέο σημαίνει, ποτὲ μὲν αὐτῆς, ποτὲ δὲ αὐτῆς, ποτὲ δὲ αὐτῆς καὶ αὐτῆς. εἶον ἡ λέγει, ὅταν πάλιν ἐκ πρῆνης ἄνθρωπον ἡμῖν ἢ γραφὴ ἐξηγήται, λέγει· Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ὅταν εἶπεν· Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ λαμβανόμενος τὸ ὄνομα ὁ μιλῶν τῶν δύο φύσες. ὅτι ἡ ὁ υἱὸς ἀπ' αὐτοῦ ἐστὶ καὶ Θεός, λέγει· Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἡνωμένον ἐκ ζωαρχίας· ἵνα ὅταν αὐτοῦς ὁ, ἡνωμένον ἐκ ζωαρχίας, εἶπα ἴδης τὸ ὄνομα τὸ σωζομένου, ὁ μιλῶν τῶν φύσες τῶν δύο, πάλιν ἄνθρωπον τὸ ἐκ τῆς ἀγίας πρῆνης, υἱὸς μὲν καλῶς· υἱὸν γὰρ ἐξ ἄνθρωπου Θεοῦ καὶ ἢ Χριστοῦ καὶ πρῆνης. ἀλλ' ἐπειδήκαρ ὁ υἱὸς τῶ Θεοῦ διπλοῦς ἐστὶ καὶ τῶ φύσες, ὅταν ἐξήγηται μὲν τὸ υἱὸν τῶ Θεοῦ, ἀλλ' ἐξήγηται πάλιν ἀπ' αὐτοῦ τὸ ὄνομα, ἢ τίς ἐστὶν υἱὸς ἀπ' αὐτοῦ τὸ συνημμένον υἱόν.

Ὅμοίως τῶ αὐτῶ, τετραδίου κα'.

Βλέπετε ὁ συμβαίνει, ἀρετικῶ. οὐ φθονά

καὶ τὸ φωνῆς τῆ χειροτόκῳ κέρηνα· ἀλλ' αἶδα
σεβασμῶν πλεὺ δεξαμερίῳ Θεόν, δι' ἧς
παραγγέλλων ὁ τ' ὅλων διασώτης, δι' ἧς ἀνελάμψε
τῆς διανοουμένης ὁ ἥλιος. πάλιν ὑποπλάσω
τ' κέρηνα· πῶς δ' παραγγέλλων ἀνοήσατε; σὺν
εἰρηταί μοι δ' παραγγέλλων ἀπὸ τῆ ἐξουσιᾶ, οὐ
οὐ γὰρ οὕτω τὰς ἑπτακλίνας τῆ ἰδίων·
δ' παραγγέλλων τ' Θεόν λόγον ἐκ τ' χειροτό-
κου κέρηνα, ἀλλ' τ' ἡσίας ἐδιδάχθη τὰ γρα-
φῆς τὸ τ' ἡμνοθεῖαι Θεόν ἐξ αὐτῆς, οὐδα-
μοῦ ἐδιδάχθη.

Καὶ αὐτὸς ἔπειτα.

Οὐδαμοῦ ἰνῶν ἡ ἡσία γραφῆ Θεόν ἐκ
τ' χειροτόκου κέρηνα λέγει ἡμνοθεῖαι, ἀλλὰ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔτι οὐκ, καὶ κύριον. Ἐῶπα
πῶντες ὁμοθυμαδόν· ἀ γὰρ ἐδιδάχθη ἡ ἡσία
γραφῆ, ἀφ' ἧς ὁ μὴ δεξιόμοσος· Εἰρηταί
παραγγέλλων δ' παιδίον, ἔτι πλεὺ μητέρας αὐτῆ.
αὐτῆ τ' ἀββῶν ἡ φωνῆ. Ἐὰρ τ' μέλλει σὺ.
Τὰ εἶ τ' ἡμνοθεῖαι ἡ εἰσοδοῦ οἱ παραγγέλλων· Εἰρη-
ταί παραγγέλλων τὸ παιδίον, καὶ τ' μητέρας αὐτῆ.
ἐκ εἴπει· Εἰρηταί παραγγέλλων τ' Θεόν, καὶ
τ' μητέρας αὐτῆ.

Ομοίως τῶ αὐτῆ, τεράδιον καὶ.

Ὁσφ' δὲν ἡγορεύου· Μὴ φοβηθῆς παραγγέ-
λας Μαριαμ τ' γυναικα σὺ. δ' γὰρ ἐν αὐ-
τῇ ἡμνοθεῖαι. εἴτε ἀφ' τῆ ἐνός ν, εἴτε ἀφ'
τῆ δὲ, ἔτι νῆμασι σὺ ἐν λυμῆσι· δ' γὰρ ἐν
αὐτῇ περὶ ἐκ πνεύματος ἔστιν ἀγία· ἐδὲ
εἴπωμεν, ὅτι ὁ Θεός λόγος ἐξουσιᾶ ἐν τῇ
ἑσφ'· ἀλλο γὰρ δ' στωθῆναι τὸ ἡμνοθεῖαι, καὶ ἀλλο
δ' ἡμνοθεῖαι· δ' γὰρ ἐν αὐτῇ, φησὶ, ἡμνοθεῖαι, ἐκ
πνεύματος ἔστιν ἀγία, ἡ πνεῦμα δ'
ἀγίον ἔκτισε δ' ἐν αὐτῇ. εἴδου δὲν οἱ πατέρας,
ὡς ἐκτισήσονται τ' ἡσίας γραφῶν, ὅτι ἐὰν ἐπὶ τ'
ἑσφ' ἡμνοθεῖαι τ' ἡμνοθεῖαι, διεσκοπεταί ἡ
ἡσίας πνεύματος ὁ Θεός λόγος, ἡ δὲ δύο πατέρας
ἔχον, ἡ δὲ ἐνός ν δὲ ἑσφ' ὁ Θεός λόγος κτισμα
τῶ πνεύματος ἀν. φθῆντες γυνὸ τ' ἡμνοθεῖαι
λέξιν, ἔχον τ' κατελθόντα δι' ἡμῶν πλεὺ αὐ-
δεσφ' καὶ, καὶ ἀφ' τ' ἡμνοθεῖαι σωτηρίας, ἑσφ'
κατελθόντα· ἡ ἐστὶ ἑσφ' ἡμνοθεῖαι; οὐ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀπὸ
ἡσφ' εἰς ἑσφ'· ἔτι ἑσφ' ἡμνοθεῖαι ἐκ πνεύ-
ματος ἀγία, ἡ καλοῦσθαι τὸ δὲ ἀββῶν. καὶ γὰρ
ὁ δὲ ἀββῶν ἡσφ' εἰς τ' ἐκαστῶν ἑσφ' ἡμνοθεῖαι
ἡμνοθεῖαι εἴπειν ἐπὶ τ' λόγος, ἔτι ἡσφ' ἑσφ' ἡμνοθεῖαι
πλεὺ, ἀκούσον· Καὶ ὁ λόγος ἑσφ' ἐξ ἡμνοθεῖαι. ἐκ εἴ-
πων· Ὁ λόγος ἑσφ' ἑσφ' ἡμνοθεῖαι, ὅπου καὶ γὰρ ἡμνοθεῖαι ἡ οἱ ἀπὸ τῶν, ἡ οἱ ἀββῶν τ' ἡσφ' ἡσφ'.

deo nomen Virgini χειροτόκῳ : fateor enim reverendam esse eam, quæ conceperit Deum, per quam transierit Dominus omnium, per quam iustitiz sol illuxerit; sed porro suspicor *plausum. Quomodo, hoc quod dixi, transierit? non dixi, transierit, pro eo quod est natus: neque enim tam cito meorum egomet obliviscor. Transiisse Deum per Virginem χειροτόκῳ, a Scriptura perdoctus sum; natum, non edoctus sum.

* suspicor habeo

Et post alia.

Item post alia. Nusquam divina scriptura Deum ex Virgine χειροτόκῳ asserit natum; sed IESUM CHRISTUM, Filium, Dominum. Hæc omnes confiteamur, quæ enim docuit divina scriptura, qui non ita tim accipit, miser est: Surge, accipe puerum, & matrem ejus. Hæc angelorum vox est, imo tua, fortasse generationem ipsius noverat Archangelus. Surge & accipe puerum, & matrem ejus; non dixit: Surge, & accipe Deum, & matrem ejus.

III.

Matth. i. v. 13.

Ejusdem ex quaternione XIX.

Quid igitur dicebamus: Ne timeas accipere Mariam conjugem tuam; quod enim natum est. (sive natum, sive factum dixerimus, sensui nihil nocet) Quod enim in ea natum est, ex spiritu sancto est. Si dixerimus, quod Deus Verbum natum est in carne, est enim aliud simul esse cum nascente, aliud nasci: Quod enim, inquit, in ea natum est, ex spiritu sancto est; hoc est, spiritus sanctus creavit id, quod est in ea. Viderunt igitur Patres, utpote scientes sanctarum Scripturarum, quod si eum, qui incarnatus est, natum dixerimus, invenietur Deus Verbum aut Filius Spiritus sancti, aut duos partes habens: si vero factum dixerimus, invenietur Deus Verbum creatura Spiritus sancti. Fugientes igitur generationis dictionem, dixerunt ita: Qui descendit propter nostram salutem, & incarnatus est. Quid est, incarnatus? Non convertus a deitate in carnem. Quod dixerunt, incarnatus de spiritu sancto, secuti sunt Evangelistam: nam cum Evangelista venisset ad duas deservitum, fugit generationem de Verbo dicere, dixit incarnationem. Audi: Et Verbum caro factum est; non dixit: Verbum per carnem factum est. Ubi enim aut Apostoli aut Evangelistæ filii faciunt men-

IV. Matth. i. v. 20.

N

tionem, dicunt *natum ex muliere*. Adverte, quæso, ubi dicunt, nomen filii, & quod natum est ex muliere, natum ponunt; ubi vero Verbi faciunt mentionem, nemo audet dicere, generationem per humanitatem. Audi beatum Joannem evangelistam, cum venisset ad Verbum & *erat deo* factum est; hoc est, assumpsit carnem; & *habitavit in nobis*, hoc est, nostram induit naturam, & *habitavit in nobis*, & *vidimus gloriam ipsius filii*; non dixit: Vidimus generationem Verbi.

IOAN. I. v. 14.

Ejusdem ex quaternione xv.

V. Ita etiam Christum secundum carnem, propter conjunctionem, quam habet cum Deo Verbo, Deum nominamus, scientes esse hominem qui apparet. Audi utrumque Paulum prædicantem: *Ex Iudæis*, inquit, *Christum secundum carnem, qui est supra omnes deos*. Prius hominem confitetur, deinde conjunctione ad Deum dicit Deum cum, qui apparet, ne quis christianitatem hominis putet esse cultricem.

Ejusdem ex quaternione xxvii.

VI. Sed quemadmodum dicebamus Deum omnium opificem, & Deum Mosem: *Deum enim*, inquit, *posui se Pharaonis & filium Dei; filius enim*, inquit, *primogenitus mihi Israel;* & quemadmodum dicimus Christum Saul. *Non*, inquit, *inponam meam manum super ipsum, quod Christus Domini est; similiter & Cyrum: Hæc dicit*, inquit, *Dominus Christo meo Cyro; & Babylonium sanctum: Ego enim*, inquit, *præcipio ipsis sanctificatis, & ego duco ipsos*. Ita dicimus & Dominum Christum, & Deum, & filium, & sanctum; sed communio quidem omnium similis est, dignitas vero non eadem est.

Ejusdem ex quaternione xv.

VII. *Hoc autem sentite in vobis, quod & in Christo IESU, qui cum in forma Dei esset, exinanivit se, formam servi accipiens. Non dicit: Hoc sentite in vobis, quod & in Deo Verbo, quod cum in forma Dei esset, formam servi accepit. Sed cum dicat Christum quasi duarum naturarum appellationem, sine periculo cum,*

πλάσιν, ὅτι ἐγέννηται ἐκ γυναικός. παρὸς ταύτην λέγει, καὶ ὅτι ἐγέννηται ἐκ γυναικός, ἵνα δείξῃ ὅτι ἐγέννηται ἐκ γυναικός, ἵνα δείξῃ ὅτι ἐγέννηται ἐκ γυναικός, ἵνα δείξῃ ὅτι ἐγέννηται ἐκ γυναικός. ἀκούει ὁ μακάριος Ἰωάννης ὁ διακρινόμενος ἵδων εἰς τὸν λόγον, & τὸ ἐκ γυναικὸς γεννηθῆναι αὐτὸν, ἀκούσας οὐκ ἔφησεν. Ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, πούτεστιν, ἀειπαῖος σὰρξ, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, πούτεστιν, ἡμετέροις ἐκένωσατο φύσιν, καὶ ἐνώκησεν ἐν ἡμῖν. καὶ ἐθεασάμεθα τίς δόξα αὐτοῦ τῷ Ἰωάννῃ. εἰς τὸν λόγον.

Ὁμοίως τῷ αὐτῷ, τετράδισιν ιε'. εἰς δόγμα.

Οὕτω καὶ τὸ καὶ σὰρξ Χειρὸν ἐκ τῆς πατρὸς Θεοῦ λόγον σαμαφείας Θεοῦ ὀνομαζομένου, φανερὸν εἶδότες ἡμεῖς ἀποστολῶν. ἀκούσας τὸ Παύλου ἀμφότερα κηρύττοντες. Ἐξ Ἰουδαίων, φησὶν, ὁ Χριστὸς τὸ καὶ σὰρξ, ὁ ὡς ἐπὶ πῶτον Θεός. ὁμοιωθὲν τῷ ἀποστολῶν τὸν χριστιανισμὸν ἵσταντο δόξα.

Ὁμοίως τῷ αὐτῷ, τετράδισιν κζ'.

Αλλ' ὡς περὶ ἡμεῖς Θεοῦ τὸ πῶτον δημιουργὸν, καὶ Θεοῦ, τὸ Μαύστα. Θεοῦ γὰρ, φησὶ, τῆς καὶ σὰρξ, ἐκ τῆς Ἰσραὴλ τῆς Θεοῦ υἱός, γὰρ, φησὶ, πατρὸς μου ὁ Ἰσραὴλ. καὶ ὡς περὶ ἡμεῖς Χειρὸν τὸν Σαούλ. Οὐ μὴ γὰρ, φησὶν, ὅτι ἐπὶ τῆς καὶ σὰρξ μου ἐστὶ αὐτὸς, ὅτι Χριστὸς κυρὸς ἐστὶ. καὶ τὸν Κόσμον ὡσαύτως. Ταῦτα λέγει, φησὶ, κύριος πατὴρ Χριστῶ μου Κύριον. καὶ τὸ Βαβυλωνίον ἄγιον. Ἐγὼ γὰρ, φησὶ, πούτεστιν αὐτοῖς. ἡμασμένοι εἰσὶ, καὶ ἄγιον αὐτοῖς. οὕτω λέγει καὶ τὸν δευτέρου Χριστὸν ἐκ Θεοῦ, καὶ υἱόν, ἐκ ἄγιον, καὶ Χριστὸν. ἀλλ' ἡ καὶ κοινωνία τῶν ὀνομαζομένων ὀμοία, οὐχ ἡ αὐτὴ ὁμοία.

Ὁμοίως τῷ αὐτῷ, τετράδισιν ιε'.

Τοῦτο φερτέον ἐν ἡμῖν, ὅτι καὶ Χριστῶ Ἰησοῦ ὅς ἐστι μορφῆ Θεοῦ ἵσταντο ἐαυτοῦ ἐκένωσας, μορφῶν δούλου λαβῶν. οὐκ εἶπεν. Τοῦτο φερτέον ἐν ἡμῖν, ὅτι καὶ ἐκ πατὸς Θεοῦ λόγον, ὅς ἐστι μορφῆ Θεοῦ ἵσταντο, μορφῶν δούλου λαβῶν ἀλλὰ λαβῶν ὁ Χριστὸς, ὡς τὸ δὲ φύσιν πατρὸς γενέσθαι σηματικῶν ἀκινδύνως,

αὐτὸν καὶ δούλου μορφῶν ἀειπαθεῖν, καὶ Θεὸν ὀνομαζέσθαι, τὸ λεγόμενον εἰς τὴν φύσιν διήγαγας μετὰ τῶν ἀποστόλων.

& formam servi quam accepit; & Deum nominavit, cum ea sine peccato dican- tur de naturarum duplici & separabili ratione.

Ὁμοίως τῷ αὐτῷ, τετραδέκων ιε'.

Ejusdem ex quaternione xvi.

Ἰνα ἐν ταῖς ὀνομασίαις Ἰησοῦ, Φησί, πᾶν γένου καμψῆ, ἐπουρανίου, καὶ ἐπιγείου, καὶ κατὰ τὴν φύσιν. Ἐ πᾶσα γλώσσα ἕξομολογήσεται, ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Ἀλλὰ τὸν φερούμεν τὸν φερούμενον σέβω. Ἀλλὰ τὸ κεκρυμμένον παρὰ τὸ φανερόν. ἀγνώστους τῷ φανερούμεν Θεός. Ἀλλὰ τὸ πῶς τὸ μὴ χωρίζομεν τὸ πῶς οὐ χωρίζω, χωρίζω ἔτι φύσιν, ἀλλ' ἐνὰ τῷ παρὰ τὴν φύσιν.

Ut in nomine, inquit, Jesu omne genu flectatur, caelestium, terrenorum & inferno- rum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus JESUS CHRISTUS in gloria est Dei Patris. Propter eum qui portavit eum, eum qui portatus est, colo; propter invisibilem, veneror eum qui apparet: nunquam ab eo qui apparet, Deus separatur, ideo nec honorem se- paro; separo naturas, sed vnam facio ve- nerationem.

Ὁμοίως τῷ αὐτῷ, τετραδέκων ιζ'.

Ejusdem ex quaternione xvii. de dogmate.

Ἦν μὲν γὰρ ὁ Θεὸς λόγος καὶ παρὰ τῆς ἀνα- δεσφύσεως υἱός, ἔστι Θεός, καὶ σὺν τῷ πατρὶ ἀειπαθεῖς ὡς ἐν ὑπερίσσει τῷ δούλου μορφῶν. ἀλλὰ τὸ παρὰ τῷ υἱὸς καὶ καλούμενος, μὴ τὸ ἀει- ληφῆν οὐ διδάσκει κατὰ τὴν κεκρυμμένην φύσιν, ἵνα μὴ δύο υἱοὶ δογματισθῶμεν. ἀλλὰ ἐπειδὴ τὸ σκεῖνα σὺν τῷ πατρὶ ἐν ἀρχῇ ὅτι ἦν ὡς ὁ πατὴρ αὐτὸν σὺν τῷ πατρὶ, οὐ διδάσκει καὶ τὸ ἀείψωμεν τῆς ὑπόστατος, οὐ καὶ τὸ εἶναι φύσιν. Ἀλλὰ τὸ πῶς καὶ ἀγίρειν διδάσκει. καὶ τὸ ἀείψωμα φημι τῆς ὑπόστατος, οὐ κατὰ τὸ εἶναι φύσιν. Ἀλλὰ τὸ πῶς καὶ Χριστὸς ὁ Θεὸς λόγος ὀνομαζέται, ἐ- πειδὴ τὸ εἶναι σὺν τῷ πατρὶ τῷ Χριστῷ διωκεῖν.

Erat quidem Deus Verbum & ante incarnationem filius, & Deus cum Pa- tre; sumplit vero novissimis temporibus servi formam; sed cum sit & antea fi- lius, & ita vocetur post assumptionem, non potest vocari divinus filius, ne duos filios constituamus; sed quia illi conjun- ctus est, qui erat a principio filius, qui- que ipsi conjunctus est, non potest se- cundum dignitatem filietatis esse sepa- rabilis, non item secundum naturas. Pro- pterea Deus Verbum nominatur Chris- tus, quia habet conjunctionem cum Christo perpetuam.

Ὁμοίως τῷ αὐτῷ, τετραδέκων ιε'. εἰς δόγμα.

Ejusdem ex quaternione xv.

Ἀσύβητοι εἶναι τὸ τῆς φύσεως τῶν ἀποστόλων σὺν τῷ πατρὶ ὁμολογούμεν τὸ ἐν ἀναδεσφύσει Θεὸν σέβωμεν τὸ τῆς ἡλικίας σὺν τῷ πατρὶ ὡς πρὸς τὸ εἶναι Θεὸν σὺν τῷ πατρὶ ὁμολογούμεν ἀναδεσφύσει.

Inconfusam igitur servemus natura- rum conjunctionem; confiteamur in ho- mine Deum; colamus divina quadam conjunctione cum Deo omnipotenti coadorandum hominem.

Ὁμοίως τῷ αὐτῷ, τετραδέκων ιε'.

Ejusdem ex quaternione vi.

Σκέπει, καὶ τὸ πῶς τῶν ἀποστόλων ἀποστόλων. Ἰνὰ ἡμεῖς, φησί, ἴδωμεν, καὶ πρὸς ἀρχιερεῖς τὰ παρὰ τὸν Θεόν. ἐν τῷ γὰρ πεποιθὲν αὐτὸς πειρασθεῖς, δυνάται τοῖς πειρασμοῖς βοηθῆσαι. ὁμοίως ὁ πατὴρ ἀρχιερεῖς ἡμεῖς. πα- θητός δὲ ὁ πατὴρ, οὐχ ὁ ζωοποιός τὸ πεποιθὲς Θεός.

Considerate, & quid his continuo inferatur: *Ut misericors, inquit, fiet, & fidelis Pontifex ad Deum, qui in eo quod passus est ipse tentatus, potens est illis, qui tentantur, auxiliari.* Ergo qui passus est, Pontifex misericors; passibile autem templum, non vivificus templi ejus quod passum est, Deus.

Ὁμοίως τῷ αὐτῷ, τετραδέκων ιζ'.

Ejusdem ex quaternione xvii.

Ἰνα μάθωτε, φησί, ὡς σφόδρα τις τῆς ὑπόστατος ὑπῆρχε σὺν τῷ πατρὶ, καὶ ἐν βρέφει.

Ut sciatis, inquit, quanta erat conjun- ctio divinitatis, cum etiam in infante N ij

caro dominica cerneretur : erat enim idem infans & infantis dominus. Laudastis vocem, sed nolite eam parum curiose laudare : dixi enim quod idem erat infans, & habitator infantis.

της δεσποτικής κερταρωμένης Γραφής. λέγ' ο' αὐτός βρέφος, ἔν τῷ βρέφει δεσποτικός. ἐπημέσατε ἢ φωνῶν, ἀλλὰ μηδὲ αὐτῶ ἀβασταρίως κρατήτε. εἶπον γὰρ. Ὁ αὐτός λέγ' βρέφος, ἔν τῷ βρέφει οἰκῆτωρ.

Ejusdem ex quaternione i.

Τὸ δ' αὐτὸ, τετραδῶν α'.

XIII. Communes enim sunt Trinitatis operationes, & tantum substantiis dividenda; vnigeniti vero præclara gloria aliquando Patri assignatur : Est enim, inquit, Pater meus qui clarificat me; aliquando Spiritui : Spiritus enim, inquit, veritatis clarificavit me; aliquando Christi potestati.

Κοινὰ γὰρ αἱ τ' τεσσάρων ἐέργειαι, ἔν μοῖσιν ἕως αὐτοῦ πέντε ἀξίωσιν ἔχουσαι. ἢ γυνὴ τῶ μονογενεῖ διδῶσα πνέει μὲν τῶ πατρὶ ἀειπνῆσαι. Ἔστι γὰρ, φησὶν, ὁ πατήρ μου ὁ διδάσκων με. ποτὲ ἢ πνέματι. Τὸ πνέμα γὰρ, φησὶ, τ' ἀληθείας ἐμὲ διδάσκει. ποτὲ ἢ τῆ τῷ Χριστῷ δυνατείᾳ.

Ejusdem ex quaternione XVI.

Ὁμοίως τῷ αὐτῷ, τετραδῶν ιε'. ἀεὶ Χριστῷ λέγουσιν.

XIV. Hic est qui dicit : Deus, Deus meus, ut quid me reliquisti ? hic est qui tridui gustavit mortem. Adoro vero eum cum deitate, quasi divinæ auctoritatis cooperatorem. Et post alia : Propter illum qui portavit, eum qui portatus est, colo, & propter occultum veneror apparentem; nunquam ab eo qui apparet, Deus separatur, ideo nec ego ab eo honorem separo; separo naturas, sed vnam facio venerationem : non est Deus ipse, per se, qui est factus ex spiritu; non Deus ipse per se, qui est sepultus in monumento : nam si ita esset, essemus certe hominum mortuorumque cultores. Sed quia in assumpto Deus est : ex eo qui assumptus, is qui assumptus est, quasi assumpti conjunctus, connuncupatur Deus.

Ὁὕτως ὁ λέγων. Θεὲ μου, Θεὲ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; οὗτος ὁ τριήμερον τελευτήσας ἕως αὐτοῦ πνέει μὲν τῶ πατρὶ ἀειπνῆσαι. ὡς τῆς θείας συνεργῶν ἀληθείας. καὶ μὴ ἔπειτα. Οὐ καθ' ἑαυτοῦ Θεὸς τ' πλασθὲν ἀπὸ μητέρας. οὐ καθ' ἑαυτοῦ Θεὸς τ' κτισθὲν ἐκ τῆς πνέματος. οὐ καθ' ἑαυτοῦ Θεὸς τ' ἀφ' ἑπιμήματος. οὕτω γὰρ ἀπ' ἑαυτοῦ ἀποπορεύεται, καὶ κεκολληθεὶς σαφῶς. ἀλλ' ἐπιδητῶν ἐν τῷ κτισθῆναι Θεὸς, ἐκ τῆς θεότητος ὁ κτισθῆναι, ὡς τῷ θεῶντι συναφθῆναι, συζηρημαλλίξιν Θεός.

Ejusdem ex quaternione III. in hereticos, cum de Spiritu diceret.

Ὁμοίως τ' αὐτῷ, τετραδῶν γ'. κατὰ ἀρετῆν, ἀεὶ τ' πνέματος λέγουσιν.

XV. Quomodo enim sit servus, inquit, qui cum Filio cooperatur & Patre? & si quis requirat opera Spiritus, inveniatur ea non distantia operibus Patris & Filii; non quia vna deitas dividatur, sed quia divina scriptura, ea quæ sunt vnus virtutis, singulis substantiis dispertiat, vt Trinitatis similitudo ex temporibus operum cæperit, Deus Verbum factum est caro, & habitavit in nobis. Consideres ibi, fecit assumptum hominem Pater : Dixit enim Dominus Domino meo, sede ad dexteram meam; ejus qui assumptus est, gloriam clarificavit Spiritus : Quando enim veneris spiritus veritatis, ipse me clarificabit.

Παὶς γὰρ εἶναι δοῦλον, φησὶ, ὁ μὲν πατὴρ ἔν υἱὸν ἐργαζομένων; καὶ ἂν ζητοῖν τις αἰ τῷ πνέματος θεότητος, ἀρήσει τῷ τ' πατρὶ ἔν υἱὸν κατ' ἐξῆς ἀποδείξαι. οὐχ ὡς τ' μίας μεμελεμένης θεότητος, ἀλλὰ τ' θείας γραφῆς αἰ τῆς μίας ἰσότητος τ' καθ' ἑαυτοῦ μεμελεμένης ἀποδείξαι. εἰς ἀποδείξιν τ' τεσσάρων ὁμοίου. καὶ μοι σκεπτεῖ ὁ ὁμοίον, ἐκ τῶν ἐν ἔργοις κερταρωμένων. ὁ Θεὸς λέγων ἐγένετο σάρξ, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. συνέκτιστον ἑαυτῶν τ' ἀναληφθῆναι ἀποπορεύεται ὁ πατήρ. εἶπε γὰρ, φησὶν, ὁ κύριος τῶ κυρίου μου, καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς ἀποδείξαι. τ' ἀληθείας τῶ πνέμα κεκολληθῆναι συνέκτιστον διδάσκει. Ὅταν γὰρ, φησὶ, τῶ πνέμα τ' ἀληθείας ἔλθῃ, ἐκείνο ἐμὲ διδάσκει.

meum sanguinem. Nunquid dixit: Qui manducat divinitatem meam, & bibit meam divinitatem? Qui manducat carnem meam, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in ipso.

Et post alia. Sed ad περιούμιον veniamus: Qui manducat carnem meam, & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in ipso. Mementote quod de carne dicamus: Sicut misit me vivens Pater, me qui appareo. Sed fortasse ego non recte interpretor; videamus ex his quae sequuntur: Sicut misit me vivens Pater. Ille dicit de deitate, ego de humanitate, videamus qui sit pravus interpres: Sicut misit me vivens Pater. Haereticus dicit, quod deitatem dicit: Misit me Deum Verbum. Sicut me misit vivens Pater; juxta illos: Et ego vivo Deus Verbum propter Patrem. Quid postea? Qui manducat me, & ille vivet. Quid manducamus? deitatem an carnem?

μου ὁ αἷμα, μὴ εἶπεν· Ὁ φάγων μου πλὴν θεότησα, & πίνων τῷ πνεύματι; Ὁ πρῶτον μου πλὴν θεοῦ, & πίνων μου ὁ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, & μὴ ἕτερον.

Αὐτὸ ἐπὶ τῷ περιούμιον· Ὁ πρῶτον μου ἢ θεοῦ, καὶ πίνων μου ὁ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ. μνημονεύετε, ἐπὶ αὐτῷ τῷ θεοῦ ὁ λογούμενον· Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ· ἐμὲ τὸ φανερούμενον· διὰ τοῦτο πρῶτον μὴ μὴ βίω, ἀκούσασθε ἐκ τῆς ἐξουσίας· Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ. ἐκείνος λέγει πλὴν θεότησα, ἐγὼ δὲ τὸ αἰθερόπνευστον ἴδωμεν ὡς ὁ περιούμιον· Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ. λέγει καὶ ὁ ἀρεπικὸς, ἐν τῷ πνεύματι λέγει· ἀπέστειλέ με, φησὶ, τὸν θεόν λόγον. Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ, κατ' ἐκείνους· Καθὼς ζῶ ὁ θεὸς λόγος διὰ τὸ πατήρα. εἶπα δὲ μὴ τῷ· Καὶ ὁ πρῶτον με, καὶ ἐκείνος ζῶσται. ἵνα ἐαυτοῦ; ἢ θεότητα, ἢ τὸ αἰθερόπνευστον;

Ejusdem ex quaternione xxii.

XX. Et tamen, inquit, si totum novum scrutatus fueris Testamentum, nusquam in eo invenias mortem Deo assignatam, sed aut Christo, aut Filio, aut Domino: nam & Christus, & Filius, & Dominus, cum de vnguento a sancta scriptura profertur, naturas duas ostendit, & aliquando significat deitatem, aliquando humanitatem, aliquando vtrumque, vt cum Paulus scribens pradicat: Cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem Filii eius. Humanitatem significat Filii. Porro cum idem dicit ad Hebraeos: Deus locutus est nobis in Filio, per quem & saecula fecit; deitatem Filii significat. Neque enim caro fecit saecula, quae post multa saecula facta est. Et post alia: Non deitas fratrem habuit Jacobum, nec Dei Verbi denuntiamus mortem, dominicum sanguinem & corpus manducantes.

Ομοίως τῷ αὐτῷ, τετραδέκων ιε'.

Καὶ ὅλος, φησὶν. εἰ πᾶσιν ὁμοῦ τὸ χριστὸν μεταλλάξας, οὐκ αὐτῷ ὁμοίως οὐδαμῶς αὐτῷ ζῶντι τὸ θάνατον τοῦ θεοῦ προσεπιόρισθαι, ἀλλ' ἢ Χριστῷ, ἢ υἱῷ, ἢ κυρίῳ. Ὁ δὲ Χριστὸς, καὶ ὁ υἱός, & τὸ κύριος, ὅτι τὸ μυστηρίου αὐτοῦ τὸ χαφῆς χαμβανόμενον, τὸ φύσιον ἐστὶ τῆς δύο σημασιῶν. & ποτὲ μὲν δηλοῦν τὸ θεοῦ, ποτὲ δὲ πλὴν αἰθερόπνευστον, ποτὲ δὲ ἀμφοτέρω. ὅτι, ὅταν Παῦλος ἐπιτίθει κληρῶν· Ἐξοὶ ὄντες, κατελλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τὸ θάνατον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. τὸ αἰθερόπνευστον βεβαίως υἱοῦ. ἀλλ' ἐγὼ πάλιν ὁ αὐτὸς πρὸς Ἑβραίους· Ὁ θεὸς ἐρχόμενος ἡμῖν ἐν υἱῷ, δι' οὗ ἐποιεῖ αἰώνια ἐπίστα· τὸ θεοῦ δηλοῦν τὸ υἱοῦ. ἐπεὶ γὰρ ἡ ἁγία δημιουργὸς τῆς αἰώνων, ἢ μετ' αἰώνων δημιουργηθεῖσα πολλῶν, & μὴ ἕτερον· ἐπεὶ θεοῦ αἰθερόπνευστον τὸ ἰακώβου ἐγενετο· ἐπεὶ τὸ θεοῦ λόγον κατελάλημεν θάνατον, ὁ δεσποτικὸν αἵμα τε καὶ σῶμα σπυρίδιον.

Ejusdem ex quaternione xxiii.

XX. Video, inquit, populum nostrum habere ingentem reverentiam & ardentissimam pietatem, sed in dogmate θεογνωσίας ignorantia labi; id autem non esse crimen populi; sed vt honeste dicam, non habuisse retro doctores tempus accurate vobis dogmata demonstrandi. Ecce hic plane confitetur neminem ante se talia populo pradicasse.

Ομοίως τῷ αὐτῷ, τετραδέκων κγ'.

Γενοῦμαι, φησὶ, τοῖς ἡμετέροις δημοῖς, ἀλαβῆσαι μὴ πολλῶν κεκτημένοις καὶ θεογνωσίας ἀπειθεῖν, ὡς δὲ τὸ αὐτῷ τὸ δόγμα θεογνωσίας ἀγνοία ὀλιγαριθμοῦ. ποῦ δὲ οὐκ ἔτερον τῆς λαοῦ· ἀλλὰ, πῶς ἀπὸ βλασφημίας εἴπομεν; ὁ μὴ ἔχων τοὺς διδασκάλους χριστὸν καὶ πῆν ἀκρίβειαν ὑμῖν ἀπαγγεῖλαι δόγματα.